

Spis treści:

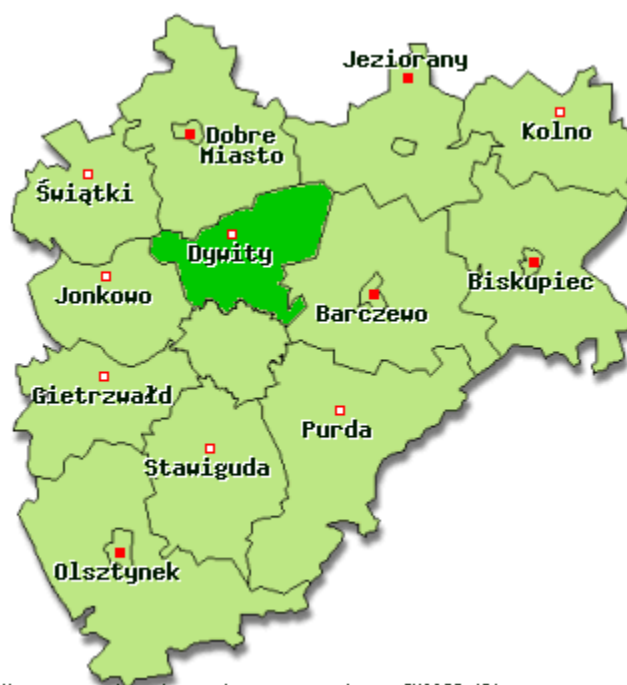
I. Informacje ogólne.....	2
1. Charakterystyka Sołectwa Brąswałd.....	2
1.1. Położenie.....	2
1.2. Rys historyczny.....	5
1.3. Klimat.....	6
2. Sfera społeczna.....	7
2.1. Ludność.....	7
2.2. Oświata	8
2.3. Służba zdrowia.....	8
2.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	8
2.5. Kultura.....	9
2.6. Obiekty rekreacyjne i sportowe:.....	15
3. Turystyka i walory kulturowe wsi.....	15
4. Infrastruktura techniczna.....	24
II. Cel Planu Rozwoju Miejscowości.....	27
III. Analiza SWOT wsi i Sołectwa Brąswałd.....	27
IV. Priorytety rozwoju Brąswałdu.....	29
VI. Szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia	36
VII. Harmonogram planowanego przedsięwzięcia.....	36
VIII . Podsumowanie.....	37

I. Informacje ogólne

1. Charakterystyka Sołectwa Brąswałd

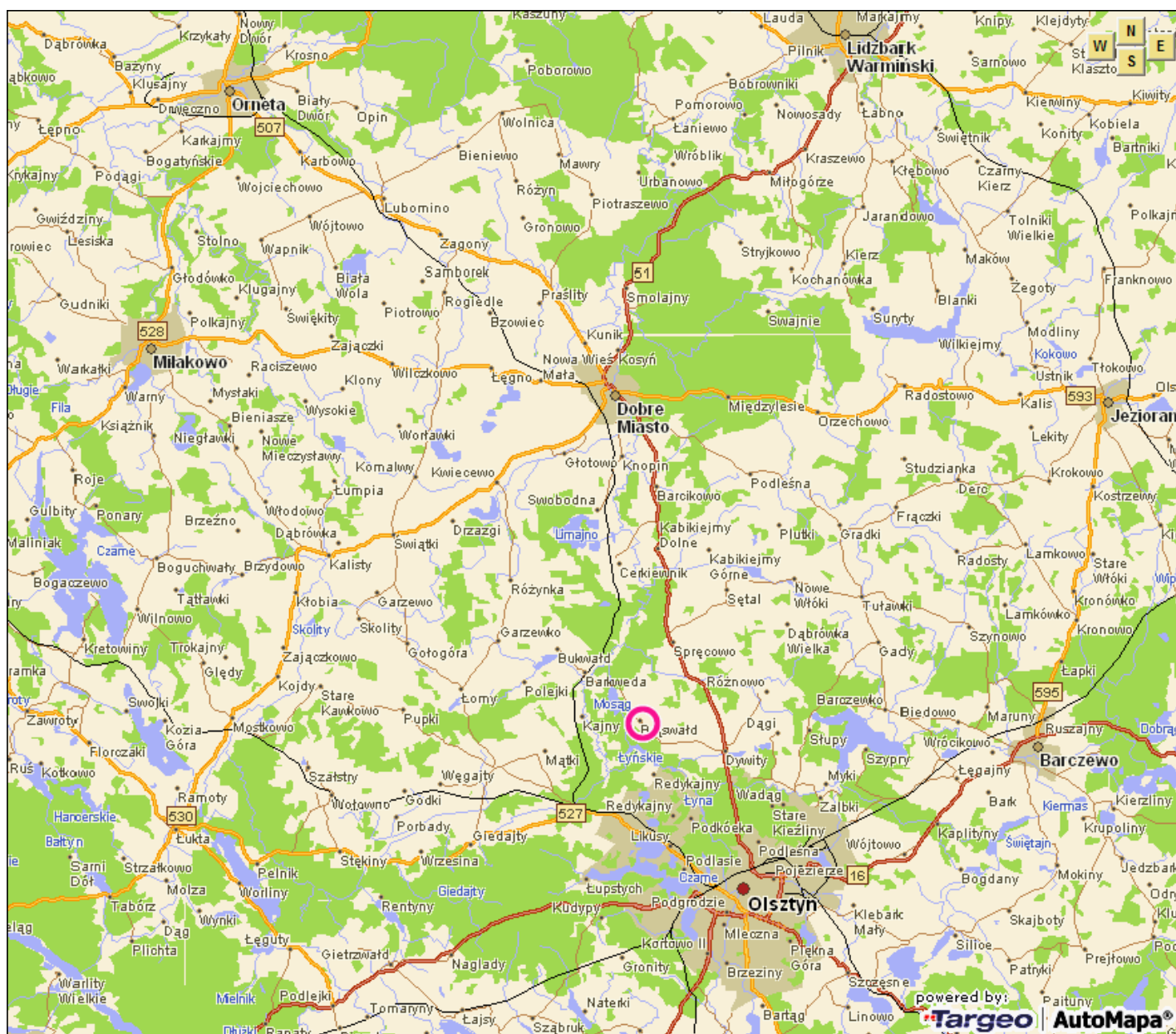
1.1. Położenie

Sołectwo Brąswałd położone jest na terenie Gminy Dywity, która położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Olsztyna i graniczy z następującymi gminami: Jonkowo, Dobre Miasto, Jeziorany, Barczewo, Olsztyn, Świątki. Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 160,68 km². Zamieszkuje ją 8157 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 50,7 osoby/km².

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

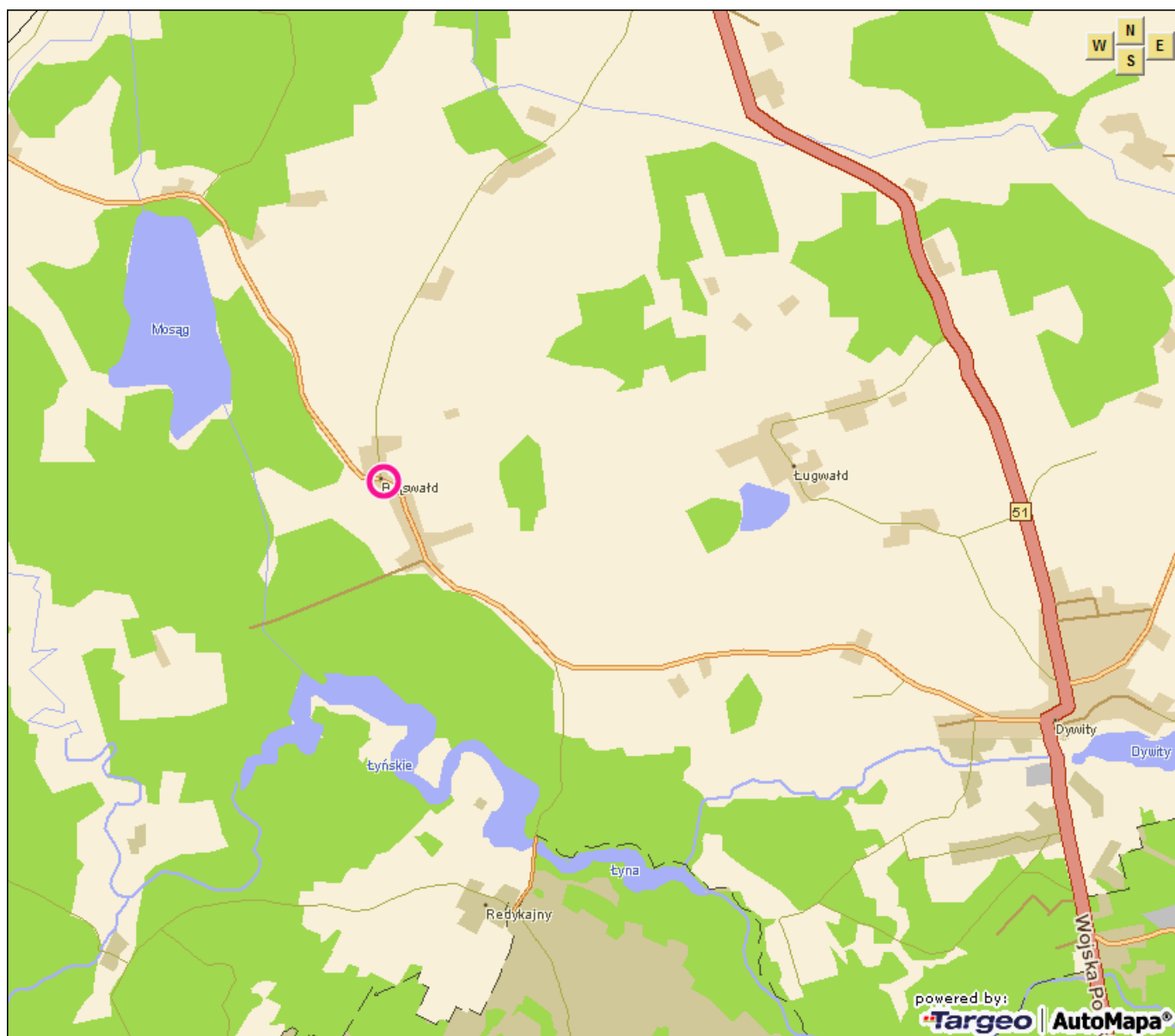
Sołectwo Brąswałd położone jest w zachodniej części gminy Dywity i sąsiaduje z sołectwami: Dywity, Barkweda, Kajny.

Brąswałd położony był w dolinie pomiędzy jeziorami opodal przepływającej Łyny. Jeszcze do niedawna jezior było tu znacznie więcej. Po rozlewisku znajdującym się po lewej stronie, jadąc z Olsztyna, zostało tylko zagłębienie.

Jezioro Plebańskie przy drodze do Bukwałdu zupełnie zarosło. Powoli zanikał Karaśnik, a inne o nazwie Ślidynek zostało pogłębione kanałem, łączącym Łynę z Mosągiem, teraz największym jeziorem w okolicy.

Wieś Brąswałd leży w odległości ok. 8km na pñ. od Olsztyna, w pobliżu jeziora Mosąg oraz rzeki Łyna.

Ogólna powierzchnia sołectwa: 14,5 km².

1.2. Rys historyczny

Sołectwo Brąswałd położone jest na skraju obniżenia terenu, na obszarach bardzo malowniczych o wyróżniających się walorach krajobrazowych w Gminie Dywity.

Wieś Brąswałd otrzymała przywilej lokacyjny 29 marca 1337r. nadany przez wójta warmińskiego Henryka Lutra. W dokumencie zatwierdzającym lokację przez Kapitułę Warmińską w 1363 jest wzmianka o uposażeniu kościoła. Obecny kościół został wzniesiony w 1897r. p.w. św. Katarzyny i Narodzenia Maryi Panny. Według spisu wieś w roku 1782 liczyła 31 domów, 1817 roku 101 mieszkańców w 1895 roku - 541.

W drugiej połowie wieku XIX w. Brąswałd, podobnie jak inne wsie na polskiej Warmii, stał się miejscem działalności narodowej. Tu w latach 1845-1871 ks. Kaupowicz odprawiał nabożeństwa w języku polskim; on też posiadał pierwszą na Warmii bibliotekę książek polskich. O zaangażowaniu brąswałdzian w sprawy polskie świadczy także wiec w 1892 roku w sprawie przywrócenia języka polskiego w szkołach.

Tu od 1912 roku ówczesny proboszcz ks. Walenty Barczewski, obok nauczania religii prowadził tajną szkołę dla dzieci polskich. W okresie międzywojennym działało Koło Związku Polaków w Niemczech.

15 czerwca 1931 roku doszło w Brąswałdzie do otwarcia polskiej szkoły. Stało się to możliwe dzięki wydanej przez sejm pruski ostatniego dnia 1928 roku ordynacji dla prywatnych szkół polskich w Niemczech, o którą przez wiele lat zabiegał reprezentant Polaków z Prus Wschodnich w sejmie pruskim.

Brąswałd rozślawiła Maria Zientara-Malewska poetka walcząca o polskość, najbardziej w książce o tytule zapożyczonym od Zofii Nałkowskiej *Wieś nad łąkami*.

Na terenie sołectwa Brąswałd znajdują się następujące obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków):

- Kościół pw. św. Katarzyny 1897,
- Zabudowa mieszkalno- gospodarcza nr 1855r ,
- Kapliczki.

Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Brąswaldzie

Obecnie swój potencjał i rozwój wieś Brąswald zawdzięcza:

- bliskości do miasta Olsztyna,
- bardzo cennej historii – walki o polskość,
- walorom przyrodniczym i atrakcyjności turystycznej,
- w związku z wcześniejszymi walorami wzrastającej atrakcyjności zamieszkania.

1.3. Klimat

Lokalne warunki klimatyczne sołectwa Brąswald, tak jak całej Gminy Dywity ukształtowały się w wyniku oddziaływania takich czynników jak rzeźba terenu, obecność zwartych kompleksów leśnych czy zbiorników wodnych. Zróżnicowanie warunków termicznych i wilgotnościowych zaznacza się najwyraźniej między obszarami obniżeń a wysoczyzną.

Niekorzystne warunki mikroklimatyczne panują w głęboko wciętej dolinie rzeki Łyny oraz w obniżeniach terenowych. Pionowy rozkład temperatury powietrza na tych terenach sprzyja utrzymywaniu się zastoisk chłodnego powietrza i hamuje jego wymianę. Obniżenia terenowe charakteryzują się krótszym nasłonecznieniem, zwiększonymi amplitudami dobowymi temperatury, większą wilgotnością i częstym występowaniem mgieł.

2. Sfera społeczna

2.1. Ludność

Liczbę mieszkańców sołectwa Brąswałd wg stanu na dzień 30.06.2007 r. oraz średnią gęstość zaludnienia przedstawia poniższe zestawienie:

Liczbę mieszkańców sołectwa Brąswałd przedstawia poniższa tabela:

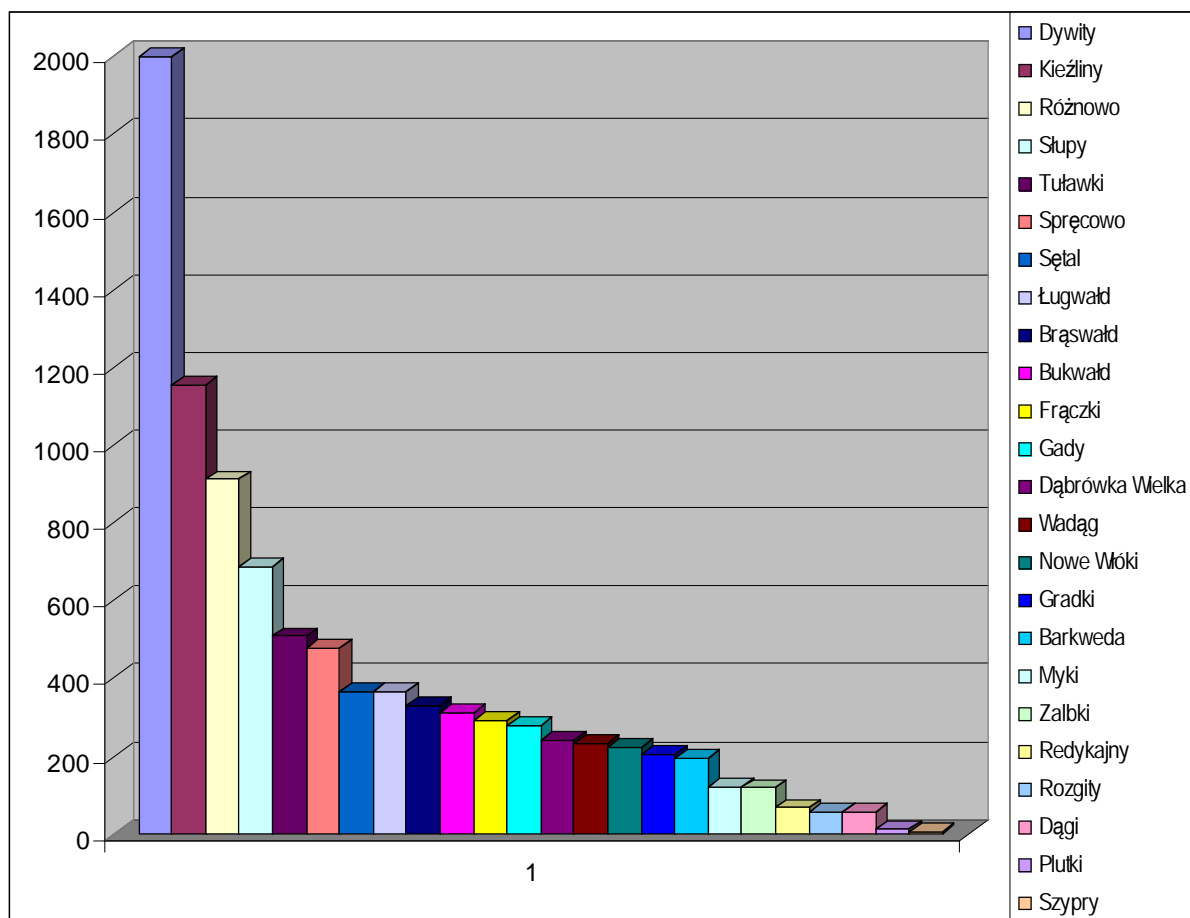
Lp.	Sołectwo	Ilość mieszkańców	Powierzchnia w km ²	Ilość mieszkańców na 1 km ²
1	Brąswałd	329	14,5	22,6

Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach przedstawia się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba ludności na dzień 31.06.2007r.
1	Barkweda	194
2	Brąswałd	329
3	Bukwałd	312
4	Dąbrówka Wielka	242
5	Dągi	56
6	Frączki	294
7	Gady	280
8	Gradki	206
9	Kieźliny	1154
10	Myki	122
11	Nowe Włóki	224
12	Ługwałd	368
13	Plutki	13
14	Redykajny	68
15	Rozgity	57
16	Różnowo	912
17	Sętal	369
18	Spręcowo	477
19	Słupy	688
20	Szypry	6
21	Tuławki	509
22	Wadał	234
23	Zalbki	119
24	Dywity	1998
	Razem Gmina Dywity:	9231

Z poniższego wykresu wynika, że na 24 miejscowości Brąswałd znajduje się na 9 miejscu jeżeli chodzi o liczbę mieszkańców i należy do miejscowości o średniej wielkości.

2.2. Oświata

We wsi Brąswałd nie funkcjonuje żadna szkoła. Dzieci uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Bukwałdzie i Dywitach, a młodzież gimnazjalna dowożona jest do Gimnazjum w Dywitach.

2.3. Służba zdrowia

Na terenie sołectwa Brąswałd nie funkcjonuje samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej. Mieszkańcy Sołectwa są objęci opieką Ośrodka Zdrowia funkcjonującego w Dywitach, część mieszkańców korzysta z porad lekarskich w Olsztynie.

2.4. Bezpieczeństwo publiczne

Komisariat Policji w Dobrym Mieście obejmuje swym zasięgiem również obszar Gminy Dywity. Ogółem zatrudnionych jest tam 30 osób. Natomiast w Dywitach znajduje się Posterunek Policji, który swym działaniem zabezpiecza teren Gminy, w tym sołectwo Brąswałd.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie sołectwa działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Liczba członków uprawnionych do udziału w akcjach ratowniczo – gaśniczych wynosi 15 osób. Jednostka dysponuje samochodem typu średniego, marki Mercedes oraz sprzętem niezbędnym do prowadzenia akcji gaśniczych i ratunkowych.

Większość pożarów to pożary lasów, poszycia leśnego i traw na nieużytkach. Przyczynami tych pożarów najczęściej bywa nieostrożność osób dorosłych lub podpalenie.

2.5. Kultura

Na terenie sołectwa funkcjonują :

- świetlica wiejska w Brąswałdzie, w której prowadzone są regularne zajęcia dla dzieci i młodzieży z Wiejskim Centrum Multimedialnym im. Ks. Franciszka Kaupowicza wraz z biblioteką,
- jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, która inicjuje i aktywnie włącza się w przedsięwzięcia kulturalne i społeczne wsi,

Świetlica wiejska w Brąswałdzie

W miejscowości jest organizowanych wiele imprez i wydarzeń kulturalnych, które świadczą o aktywności jej mieszkańców:

1. Kiermas Warmiński

Kiermas warmiński organizowany co roku zgodnie z tradycją na początku września od roku 2000.

O Kiermasach w Brąswaldzie wspominają wybitni wojownicy o polskość Warmii – ks. Walenty Barczewski i Maria Zientara-Malewska. Było to połączone z odpustem parafialnym i dożynkami święto wszystkich mieszkańców Brąswaldu i okolic.

Przywrócenie i odrestaurowanie kiermasu daje mieszkańcom niepowtarzalną szansę powrotu do tradycji i uczynienie z niej pretekstu do uatrakcyjnienia miejscowości: napływu turystów, mediów, miłośników sztuki ludowej i rękodzieła.

2. Biegi przelajowe

Impreza organizowana od 5lat przez Ochotniczą Straż Pożarną w Brąswaldzie. Jest to impreza otwarta, w której uczestniczą dzieci, młodzież oraz dorośli mieszkańcy Gminy jak również okolic. Są to działania, które zmierzają do pobudzania mieszkańców do aktywnego spędzania czasu.

3. Konkurs Poezji Marii Zientary - Malewskiej

Po raz pierwszy zorganizowany dnia 29 maja 1988 dla młodzieży pod nazwą: „Co wiesz o Brąswaldzie?”, wzięło w nim udział 10 osób. Na zakończenie recytowano wiersze Marii Zientary-Malewskiej, dalej jak zapisano w kronice szkolnej. Dnia 30 marca 1989 roku odbył się Konkurs Recytatorski Poezji Marii Zientary – Malewskiej z udziałem 26 uczestników, reprezentujących szkoły w Brąswaldzie, Dywitach, licea ogólnokształcące w Lidzbarku i Kętrzynie. Od tego czasu odbyło się blisko dziesięć edycji tego konkursu. 28 X 2003 roku wzięli w nim udział reprezentanci aż 27 szkół województwa. Konkurs odbywa się do dziś.

4. **Odsłonięcie Pomnika Proboszcza ks. Walentego Barczewskiego.**

Dnia 14 września 2004 roku przed kościołem odsłonięto pomnik proboszcza ks. Walentego Barczewskiego. Inicjatywy te w szczególny sposób wspierał materialnie Prezydent Miasta Olsztyn Czesław Jerzy Małkowski. Z jego udziałem co jakiś czas odbywały się w Brąswaldzie spotkania miejscowych Warmiaków (odsłonięcie pomnika ks. Barczewskiego, spotkanie poświęcone ks. F. Kaupowiczowi, okazjonalne w związku z 670-leciem nadania Brąswaldowi aktu lokacyjnego).

Wszystkie spotkania odbywają się w sali remizy Ochotniczej Straży Pożarnej, która spełnia w Brąswaldzie rolę wiejskiego domu kultury. Obiekt został częściowo wzniesiony czynnem społecznym jeszcze w maju 1986 roku. Wówczas tą jednostką straży kierował obecny sołtys Longin Rudzik

5. Otwarcie Wiejskiego Centrum Multimedialnego

2.6. Obiekty rekreacyjne i sportowe:

- świetlica wiejska w Brąswaldzie,
- stadion wiejski - boisko do piłki nożnej i siatkowej

3. Turystyka i walory kulturowe wsi

Miejscowość Brąswałd jest wsią o wybitnych walorach kulturowych i turystycznych.

Szczególnym potencjałem jest specyfika kulturowa regionu, dająca możliwość tworzenia i lansowania wyróżniającego województwo kulturowego wizerunku. Warmia i Mazury – to kulturowe pogranicze, tak dawniej, jak i dzisiaj, gdzie w promieniu kilkudziesięciu kilometrów znaleźć można dziś obok kościołów katolickich i zborów protestanckich – także greckokatolickie cerkwie, cerkiew i klasztor starowierców w Wojnowie, ślady pobytu na tych terenach arian, hugenotów francuskich, menonitów.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z architekturą i sztuką. Jednak formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli) i wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności stanowią też elementy kultury. Mieszkańcy każdej polskiej wsi, gminy czy miasteczka są spadkobiercami dorobku kulturowego

poprzednich pokoleń. Bogactwo to, szczególnie w wymiarze materialnym, było niszczone w trakcie licznych wojen, z powodu zaniedbań mieszkańców czy też braku działań konserwatorskich. Wszystko to spowodowało, że niewiele przejawów kultury naszych przodków dotrwało do współczesności. Kultura ta jest częścią polskiego, europejskiego i światowego dziedzictwa. Stanowi nasze korzenie. Warto ją chronić. Kultura stanowi też „kapitał”, który można wykorzystać do rozwoju gospodarczego wsi lub gminy. W Polsce „kapitał” ten jest często nadal niezauważany lub niszczone. Spójrzmy więc wokół siebie oczami dobrego gospodarza i spróbujmy dostrzec to, co możemy jeszcze ocalić i co może stanowić atrakcję naszej wsi czy gminy.

Największym zabytkiem jest neogotycki kościół p.w. św. Katarzyny z 1897r. Znajduje się on na wzgórzu tworząc dominantę całej wsi. Jest otoczony starymi drzewami, przy kościele znajduje się również plebania z XIX w. i organistówka. W kościele zachowała się polichromia ze scenami przedstawiającymi dzieje Warmii i Polski oraz liczne dzieła sztuki.

W 1337r. krajowy wójt warmiński Henryk Luter nadał wsi przywilej lokacyjny. Zasadźca nosił imię Mikołaj. Warmińska kapituła katedralna potwierdziła nadanie ok. 1363r., co oznacza, że istniała tu już wówczas świątynia. XIV-wieczny kościół został zniszczony w czasie najazdu litewskiego. Nowa świątynia, wzniesiona ok. 1500r., a konsekrowana w 1580r. przez biskupa warmińskiego Marcina Kromera, spłonęła na początku XVII w. W 1617r. biskup Szymon Rudnicki konsekrował kolejny kościół p.w. św. Katarzyny i Apostołów Szymona i Tadeusza.

Obecna, neogotycka budowla, pochodzi z lat 1893-1896. Wzniesiona została z inicjatywy ks. Hermanna Macherzyńskiego. W lipcu 1894 proboszczem parafii został ks. Walenty Barczewski, który kontynuował budowę. Projektantem budowli był architekt z Królewca Fritz Heitmann, czynny przy wielu realizacjach na terenie rodzinnego miasta, Kętrzyna, Pillau, Gerau, Morąga, Olsztyna i Braniewa. Prace budowlane nadzorował Jerzy Quednow z Dobrego Miasta. Kościół został konsekrowany w 1897r. przez bpa Andrzeja Thiela z dodaniem wezwania Narodzenia Najświętszej Marii Panny. W 1912r. ukończona została polichromia wnętrza przedstawiająca sceny z dziejów Polski i Warmii.

Wśród wyposażenia kościoła wymienić można kropielnicę kamienną z 1744 roku - przeniesioną z poprzedniego kościoła, zbiór świeczników ołtarzowych z pierwszej połowy XVIII w. oraz krucyfiks z połowy XIX w.

Przy kościele znajduje się również XIX-wieczna plebania i organistówka.

Autorami polichromii są niemiecki malarz z Emmerich nad dolnym Renem, Johann Zepter oraz Heinrich Brandt z Berlina. Wśród pomocników malarzy wymienić można Franciszka Poleska z Tomaszkowa, Polikeit z Olsztyna, stolarza i rzeźbiarza Józefa Kupczyka z Bartąga oraz Sandryckiego z Pasymia, a więc warmińskich rzemieślników .

Widok sklepienia korpusu nawowego

Polichromia nawy północnej

Witraż w oknie ściany wschodniej
prezbiterium

Nawa północna – obraz olejny Zwiastowanie

Nawa północna – obraz olejny Ukrzyżowanie

Oprócz tego w kościele znajdują się: obraz z 1741r. pochodzący z dawnego ołtarza, umieszczony w ołtarzu bocznym, z herbem bpa Szembeka, kropielnica kamienna z 1744 roku, zbiór świeczników ołtarzowych z pierwszej połowy XVIII w., krucyfiks z połowy XIX w.

Uroku miejscowości dodają liczne kapliczki (łącznie we wsi jest ich 7) wpisane do rejestru zabytków. Zwyczaj stawiania kapliczek przydrożnych charakteryzował do 1945 roku katolicką Warmię. Z powodów religijno-historycznych nie było go na Mazurach, gdzie przeważała ludność wyznania ewangelickiego.

Innym elementem sakralnym jest cmentarz parafialny, stosunkowo dobrze zachowany z licznymi, unikalnymi, zabytkowymi grobami (między innymi ks. Barczewskiego), przykładami sztuki sepulkralnej. Niewielka nekropolia otoczona jest wysokimi, starymi drzewami.

Najbardziej znany we wsi jest dom poetki i nauczycielki Marii Zientary – Malewskiej, w którym w roku 1896 urodziła się i potem tworzyła. Przed wejściem stoi popiersie słynnej poetki.

Budynek biblioteki w latach 1931-1938 był ostoją polskości, działała tu polska szkoła. Obecnie oprócz wypożyczalni im. Franciszka Kaupowicza (w latach 1845-1871 walczył z germanizacją) znajduje się Izba Pamięci Marii Zientary - Malewskiej. Corocznie odbywa się tutaj konkurs poezji Marii Zientary - Malewskiej.

Znacząca jest również zabudowa warmińska, występują ślady zabudowy drewnianej, czego przykładem jest chałupa z XVII w.

Układ miejscowości Brąswałd jest zbliżony do łańcuchówki ze zwartą zabudową i małą liczbą kolonii wokół wsi.

We wsi występują dwa typy zagród. W pierwszym budynek mieszkalny usytuowany jest kalenicą równolegle do drogi, znajduje się z przodu działki z wejściem od strony podwórza, natomiast budynki gospodarcze (w liczbie 2,3) znajdują się w głębi działki. Wjazd na działkę prowadzi najczęściej lekkim łukiem, z boku. W drugim typie budynek mieszkalny usytuowany jest kalenicą prostopadle do drogi. Znajduje się z przodu działki z wejściem od strony podwórka, natomiast budynki gospodarcze (2 lub 3) znajdują się w głębi działki.

W miejscowości rysuje się typowy układ funkcjonalny zagrody. W przeważającej większości gospodarstw przed budynkiem mieszkalnym znajduje się ogródek reprezentacyjny, który graniczy z pasem drogi. Sad i ogród warzywny występują często razem i znajdują się z boku, bądź z tyłu zagrody.

Charakterystyczny typ budynku mieszkalnego to budynek jednokondygnacyjny z dachem dwuspadowym, pokryty dachówką ceramiczną. Budynek występuje jako otynkowany z fundamentami z naturalnego kamienia. Krokwie wysunięte są poza ścianami budynku. Charakterystyczny jest symetryczny układ budynków. Oś symetrii przebiega przez komin i drzwi wejściowe. Występują okna o podłużnym kształcie usytuowane symetrycznie względem siebie. Stolarka okienna jest najczęściej drewniana.

Są to najczęściej obiekty murowane z czerwonej cegły, z drewnianym szczytem wykonanym z desek. Dach jest dwuspadowy, pokryty dachówką ceramiczną. Fundamenty zbudowane są z kamienia naturalnego, krokwie wysunięte poza ściany. Charakterystyczny jest symetryczny układ budynku. W centralnej jego części umieszczone są duże drewniane drzwi zakończone łukiem. Po bokach symetrycznie względem siebie umieszczone są węższe drewniane drzwi zakończone łukiem.

O możliwości rozwoju turystyki decyduje nie tylko wyjątkowe położenie, ale także bogata historia, tradycja i kultura. Należałoby jednak chronić tradycyjną wieś i nie dopuścić do niekontrolowanej zabudowy, nowych realizacji budowlanych nie nawiązujących do niej, zwłaszcza w przypadku zabudowy letniskowej.

Inne atrakcje turystyczne:

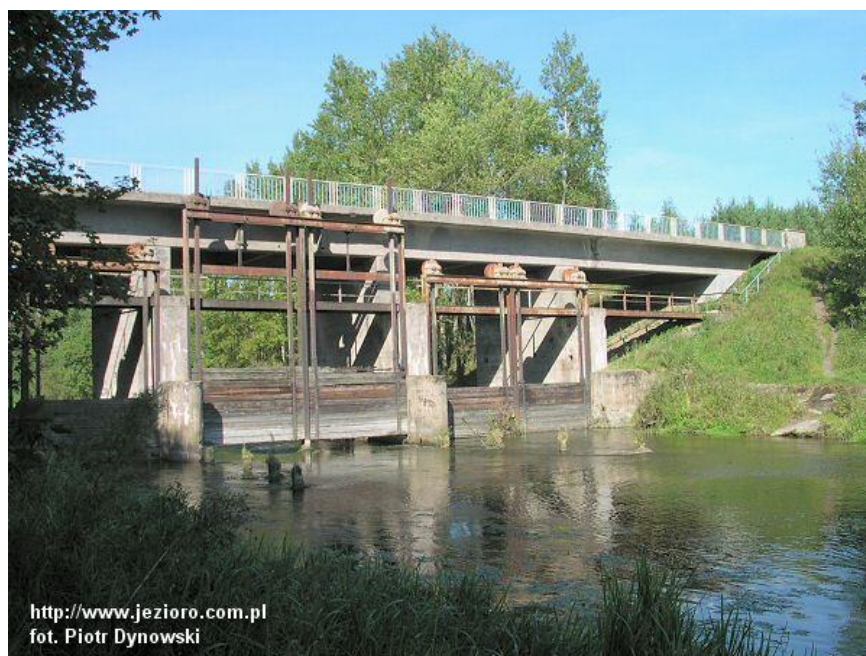
Elektrownia wodna na Łynie

Na zachód od Brąswałdu znajduje się na Łynie elektrownia wodna. Uruchomiona została w 1939 roku. Docelowo ma być bezobsługowa. Obecnie jest jeszcze jedna osoba doglądająca urządzeń. Udało nam się sfotografować urządzenia, które wymieniono - a dokładniej, stare, mechaniczno-elektryczne urządzenia sterujące, jako że turbiny zainstalowane tu kilkadziesiąt lat temu pozostają te same. Elektrownia jest dość spora. Wysokość piętrzenia około 8 m. Bardzo ciekawa jest przepławka na lewym brzegu, wzdłuż której można przenieść kajaki.

Jazz – most na ujściu Łyny z jeziora Mosąg.

Betonowej konstrukcji most między Brąswaldem, a Barkwedą pełni dwie funkcje. Jest mostem drogowym o sporej nośności oraz jazem, a właściwie systemem trzech jazów. Między czterema podporami mostu zamocowano ogromne zastawy mogące zatrzymać znaczne masy wody, niesione przez Łynę na wypadek wysokiego stanu wody lub awarii elektrowni w Brąswaldzie. Most usadowiono na ujściu Łyny z jeziora Mosąg.

4. Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Dostawa energii elektrycznej do wsi Brąswald jest powszechna, dostarczana przede wszystkim na potrzeby gospodarstw domowych tj. oświetlenie, zasilanie zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego i produkcji rolniczej, grzejniki oraz podgrzewanie wody użytkowej.

Zaopatrzenie miejscowości Brąswald w energię elektryczną odbywa się za pośrednictwem sieci SN 15 kV. Cały obszar gminy Dywity zlokalizowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Olsztyn. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się ze stacji węzłowej GPZ OLSZTYN I 220/110/15kV, pracującej

w relacji linii 220 kV Włocławek Azoty – Ostrołęka. Stacja ta wyposażona jest w dwusystemową rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzane SA linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy Dywity, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 kV Dobre Miasto, GPZ 110/15 kV Barczewo. Linie te posiadają szereg odgałęzień pokrywających swym zasięgiem obszar gminy. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV.

Zaopatrzenie w wodę i kanalizacja

Miejscowość Brąswałd korzysta z ujęcia wody. S.U.W. Ługwałd zaopatruje w wodę wieś Ługwałd, Brąswałd, Redykajny - długość sieci 27,70 km.

Na terenie miejscowości brak jest zorganizowanego systemu oczyszczania ścieków, a gospodarka ściekowa oparta jest na zbiornikach bezodpływowych. Z uwagi na położenie, budowę geologiczną, walory przyrodnicze i krajobrazowe należy dążyć do skanalizowania miejscowości w stopniu maksymalnym.

Według Planu Rozwoju Lokalnego gminy Dywity rozpoczęcie budowy kanalizacji wsi przewidywane do 2013 roku.

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Zabudowa mieszkaniowa ogrzewana jest w sposób indywidualny z wykorzystaniem:

- kotłowni na paliwo stałe – przeważnie w starszych budynkach,
- pozostała część (zabudowa jednorodzinna) wykorzystuje gaz płynny PROPAN, olej opałowy lub paliwo stałe.

Miejscowość nie posiada dostępu do stacji redukcyjnych, nie jest więc zaopatrywana w gaz przewodowy.

Komunikacja

Przez miejscowość Brąswałd przebiega droga powiatowa :

Numer ewidencyjny	Trasa	Długość całkowita w km	Długość w gminie w km
1501N	Dywity-Brąswałd-Barkweda-Bukwałd - Garzewko	13,890	12,720

Ponadto przez miejscowość przebiegają drogi dojazdowe:

Trasa	Długość całkowita w km
Spręcowo – Brąswałd	3,7
Brąswałd – Lipniak	1,9

Poza ewidencją znajdują się drogi wewnętrzne stanowiące dojazdy do pól i lasów.

II. Cel Planu Rozwoju Miejscowości

Celem „Planu Rozwoju Miejscowości Brąswald” opracowanego na okres od roku 2007 do roku 2013 jest próba ocalenia od zapomnienia, ochrony i wykorzystania wiejskiego dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczo – krajobrazowych sołectwa oraz podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury z zachowaniem dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych.

Środkiem i celem realizacji Planu jest mobilizacja lokalnych społeczności i pobudzenie lokalnych aktywności do działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia we wsi. Ważne jest podniesienie i wzbogacenie atrakcyjności turystycznej i atrakcyjności zamieszkania Gminy Dywity oraz poprawa jej wizerunku poprzez właściwe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, atrakcyjności położenia i zasobów jako cennych produktów turystycznych.

W dalszej części opracowania przeprowadzona została analiza SWOT Sołectwa i wsi Brąswald, która powstała w wyniku dyskusji prowadzonej z Radą Sołecką i przedstawicielami lokalnej społeczności.

Analiza wskazuje czynniki, które są postrzegane przez mieszkańców sołectwa jako wpływające negatywnie i hamujące rozwój wsi, a także te w których upatruje się walory i dalsze kierunki rozwoju Brąswaldu.

III. Analiza SWOT wsi i Sołectwa Brąswald

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> • walory krajobrazowo- turystyczne (lasy, woda, czyste powietrze, rzeka Łyna), • bardzo dobre warunki dla rozwoju edukacji ekologicznej i agroturystyki • korzystne położenie sołectwa w pobliżu Olsztyna, • położenie wsi w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 51, • działanie Wiejskiego Centrum Multimedialnego, • aktywna i otwarta społeczność lokalna, • bogata historia i dziedzictwo kulturowe,	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan dróg, • znikomy stopień skanalizowania wsi, • istniejąca w centrum wsi zabudowa z okresu PRL burząca ład przestrzenny i architektoniczny warmińskiej wsi (światlica wiejska) • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, • zły stan opieki zdrowotnej, • słaba siła ekonomiczna mieszkańców gminy, • niska dochodowość rolnictwa, • bezrobocie, brak nowych miejsc pracy, • zbyt mała ilość inwestorów

<ul style="list-style-type: none"> • uregulowania prawne sprzyjające rozwojowi organizacji pozarządowych. • istniejąca infrastruktura techniczna, 	<p style="text-align: center;">zewnętrznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostatek ofert na zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży, • niski stan zasobności gospodarstw domowych, • słaby rozwój sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu.
---	--

1. SZANSE

- dokształcanie społeczeństwa – szkolenia i kursy,
- sprzyjająca polityka regionalna w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich
- zwiększanie się dostępności do kapitałów i środków pomocowych, w tym pochodzących w Unii Europejskiej (wzrastająca liczba programów kierowanych na tereny wiejskie),
- promocja walorów sołectwa,
- rozbudzanie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy,
- wzrost zainteresowania ofertą turystyczno – rekreacyjno – wypoczynkową Sołectwa (nawet w zakresie postojów odpoczynkowych „po trasie”),
- moda na produkty ekologiczne – wytwarzane na bazie naturalnych surowców,
- rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego,
- rozwój edukacji ekologicznej oraz rozwój agroturystyki,
- wzrost aktywności sektora pozarządowego w sferach kultury, edukacji, turystyki, gospodarki,
- rozwój funkcji rezydencjalnych obszarów miejskich wokół dużych aglomeracji.

2. ZAGROŻENIA

- utrzymujące się bezrobocie – degradacja społeczeństwa,
- brak umiejętności pełnego wykorzystania wsparcia unii europejskiej,
- skomplikowane procedury i bardzo długi czas rozpatrywania wniosków o pomoc unijną,
- migracja młodzieży do dużych miast
- pogłębianie się niekorzystnych postaw społecznych i narastające zjawiska dziedziczenia biedy,
- ubożenie ludności wsi oraz powiększanie się obszarów wykluczenia społecznego,
- brak środków finansowych

IV. Priorytety rozwoju Brąswału

PRIORYTET 1 Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społeczno – usługowej, kulturalnej i turystycznej.

Cel – Poprawa wizerunku wsi warmińskiej i oferty spędzania czasu wolnego.

Działania:

1. Przebudowa dachu na budynku wielofunkcyjnym w centrum wsi. Rozwój miejsca spędzania czasu wolnego – rozszerzenie bazy komputerowej, korzystania z Internetu, telewizji satelitarnej,
2. Organizacja wiejskiego ośrodka rekreacji, składającego się z placu zabaw dla dzieci, mini-amfiteatru, pełniącego również funkcje wiaty do organizacji spotkań,
3. Działania na rzecz kompleksowego rozwoju usług pod potrzeby turystyczne – stworzenie różnorodnych propozycji spędzania wolnego czasu w sołectwie:
  - oferta „postojowa” dla przejezdnych – gastronomia, plac zabaw, ścieżka dydaktyczna,
  - oferta rekreacyjna – spływy kajakowe, trasa rowerowa, szlak pieszy, nauka jazdy konnej, plac zabaw, ogniska, przejażdżki bryczką, kapliczki przydrożne
  - oferta turystyczna – gastronomia, baza noclegowa, kompleksowa informacja o ofercie turystycznej Sołectwa, Gminy, Powiatu.
4. Skuteczna promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych Brąswału

PRIORYTET 2. – Zabytkowe obiekty architektoniczne oraz miejsca spotkań lokalnej społeczności.

Cel: Podnoszenie stanu zabytków oraz tworzenie miejsc spotkań lokalnej społeczności.

Działania:

1. Dbłość, renowacja i zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne zabytkowych obiektów, znajdujących się na terenie Sołectwa (kościół, kapliczki, Izba Pamięci poetki Marii Zientary-Malewskiej).
2. Adaptacja byłej szkoły na cele publiczne – edukacyjno-dydaktyczne.

3. Budowa nowych obiektów małej architektury (np. mini-amfiteatr, kierunkowskazy informacyjne)

PRIORYTET 3. Społeczeństwo informacyjne, podnoszenie poziomu edukacji i aktywności zawodowej

Cel: Zwiększanie dostępu do wiedzy oraz podnoszenie kwalifikacji.

Działania:

1. Organizowanie szkoleń dla mieszkańców, osób bezrobotnych na temat form pozarolniczej działalności, podejmowania działalności gospodarczej oraz innych form samozatrudnienia.
2. Organizacja szkoleń z zakresu podnoszenia świadomości ekologicznej.

PRIORYTET 4. Budowa i modernizacja istniejącego systemu komunikacji drogowej, oraz sieci wodno-kanalizacyjnej

Cel: Podnoszenie warunków życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

Działania:

1. Budowa i modernizacja chodników, placów, parkingów, ścieżek rowerowych
2. Budowa i modernizacja oświetlenia, mostów, zatoczek autobusowych, wiat przystankowych.
3. Kompleksowe skanalizowanie wsi, w tym zabudowy kolonijnej poprzez budowę sieci oraz oczyszczalni przydomowych (zagrodowych).

PRIORYTET 5. Wspieranie inicjatyw indywidualnych mieszkańców gminy, szczególnie rolników w działaniach na rzecz odnowy wsi.

Cel: Podnoszenie wiedzy i wzmocnienie więzi społecznych

Działania:

1. Stymulowanie działalności dających dodatkowe dochody gospodarstwom rolnym.
2. Organizowanie szkoleń, wyjazdów w celu prezentacji różnych form funkcjonowania gospodarstw rolnych, oraz prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Działania na rzecz integracji społecznej: przedstawienia, spotkania, festyny, jarmarki itp.

V. Szczegółowy opis planowanego przedsięwzięcia -

Termomodernizacja polegająca na przebudowie dachu budynku, w którym funkcjonują: świetlica wiejska wraz z Wiejskim Centrum Multimedialnym i biblioteką, oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej .

Budynek wielofunkcyjny, w którym znajdują się pomieszczenia świetlicy wiejskiej wraz z Wiejskim Centrum Multimedialnym i biblioteką oraz remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. Zlokalizowany jest on w centrum wsi Brąswałd w pobliżu objętej ochroną konserwatorską tradycyjnej zabudowy. Charakterystycznymi elementami tej zabudowy są dachy dwuspadowe kryte dachówką ceramiczną. Budynek wielofunkcyjny zbudowany został w latach 70-tych XX wieku na rzucie wydłużonego prostokąta o wymiarach: 11,73 m x 32,33 m. Konstrukcja budynku tradycyjna, murowana ze stropodachem płaskim o konstrukcji żelbetowej, krytym papą. Stropodach nie posiada ocieplenia, natomiast ściany zostały w ostatnich latach docieplone styropianem i otynkowane. Zły stan techniczny pokrycia dachu, liczne nieszczelności powodują zawilgocenie elementów budynku. Naprawy bieżące pokrycia nie przynoszą spodziewanych efektów, zachodzi więc konieczność całkowitej wymiany pokrycia dachu z jednoczesnym wykonaniem docieplenia stropodachu. W związku z opisanym wyżej znacznym zakresem robót porównywalne kosztowo jest wykonanie nadbudowy dachu dwuspadowego o konstrukcji drewnianej krytego dachówką ceramiczną. Takie rozwiązanie techniczne będzie jednocześnie miało charakter rewitalizacji architektonicznej budynku, dostosowującej jego charakter do tradycyjnej zabudowy wsi warmińskiej.

Świetlica wiejska to miejsce spotkań mieszkańców, gdzie funkcjonuje również „Wiejskie Centrum Multimedialne”, które dzięki 2 zestawom komputerowym stwarza mieszkańcom stały dostęp do informacji dzięki łączu internetowemu. Chcielibyśmy rozszerzyć możliwości Centrum poprzez zakup 2 zestawów komputerowych wraz z oprogramowaniem. Zakupić meble tj. stoły pod komputery, biurka, krzesła i szafę. W ramach

zajęć-warsztatów prowadzonych w pracowni multimedialnej zostanie stworzona strona internetowa, której jedną z funkcji będzie promowanie Sołectwa Brąswałd i okolic. Na tym obszarze znajdują się szlaki rowerowe, kajakowe i piesze (szlak Kopernikowski, szlak Napoleoński), ścieżki edukacyjne, ścieżki zdrowia oraz liczne zabytki charakterystyczne dla budownictwa warmińskiego (kapliczki, budynki mieszkalne i gospodarcze, neogotycki kościół, zabytki techniki). Na stronie internetowej będzie zamieszczona oferta i informacje dla turystów indywidualnych oraz szkół (edukacja regionalna), a także kalendarium imprez kulturalnych.

Zakres i opis działań w ramach realizacji planowanego przedsięwzięcia

Planowane przedsięwzięcie obejmować będzie przebudowę budynku wielofunkcyjnego polegającą na dokończeniu jego termomodernizacji. Zakres robót obejmować będzie nadbudowę dachu dwuspadowego o nachyleniu połaci 30 ° o konstrukcji drewnianej , krytego dachówką ceramiczną w miejsce stropodachu płaskiego krytego papą .Dokończenie termomodernizacji będzie polegało na ułożeniu termoizolacji o grubości 20 cm

z wełny mineralnej na istniejącym płaskim dachu, w przestrzeni poddasza nieużytkowego powstałego w wyniku nadbudowy dachu .

Dane liczbowe :

- powierzchnia docieplenia 367,10 m²
- powierzchnia dachu 493,00 m²

Przy zagospodarowaniu terenu spełnione zostaną wymagania dotyczące ochrony interesów prawnych osób trzecich w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego. Teren objęty wnioskiem nie zalicza się do obszarów górniczych , nie jest również obszarem narażonym na niebezpieczeństwo powodzi lub osuwania się mas ziemnych. Teren ten położony jest w strefie ochrony konserwatorskiej .

Zakres inwestycji:

1. roboty rozbiórkowe

Rozebranie rynien z blachy nie nadającej się do użytku
Rozebranie rur spustowych z blachy nie nadającej się do użytku
Rozebranie obróbek blacharskich murów ogniowych, okapów, kołnierzy, gzymsów itp. z blachy nie nadającej się do użytku
Rozbiórka betonowych czapek kominowych
Rozebranie kominów wolnostojących
Wywiezienie gruzu sprzymowanego samochodami samowładowczymi na odl. do 1 km
Wywiezienie gruzu sprzymowanego samochodami samowładowczymi - za każdy nast. 1 km

2. roboty murowe

Uzupełnienie ścian lub zamurowanie otworów w ścianach na zaprawie cementowo-wapiennej bloczkami z betonu komórkowego
Wieloprzewodowe kominy wolno stojące z cegieł wapienno-piaskowych 1/2x1/2ceg.
Wieloprzewodowe kominy wolno stojące z cegieł ceramicznych pełnych 1/2x1/2ceg.
Wieloprzewodowe kominy wolno stojące z cegieł klinkierowych pełnych 1/2x1/2ceg.
Spoinowanie ścian zaprawą klinkierową z trasem
Przygotowanie i montaż zbrojenia elem. budynków i budowli - pręty gładkie
Nakrywy attyk ścian ogniowych i kominów o śr.gr.7cm
Wykonanie rusztowania przy kominach o obw. od 2 do 5 m

3. więźba dachowa

Więźba dachowa o układzie jętkowym ze ścianką kolankową z tarcicy nasyczonej pod pokrycie płytami azbest.-cem. o rozp. 12m
Folie wstępnego krycia (FWK) wysokoparoprzepuszczalna DORKEN układane na krokwiach - rozstaw kontrłat 1,00 m
Obsadzenie krutek wentylacyjnych w ścianach z cegieł
Przebicie otworów w ścianach z cegieł o grub. 1 1/2 ceg. na zaprawie cementowej
Obsadzenie kotew do murlat 12 mm na żywicę co 1.0 m
Ołączenie połaci dachowych latami 38x50mm, o rozst. ponad 24cm z tarcicy nasyc.
Deskowanie okapów listwami blazeryjnymi na krokwiach
Pokrycie dachów nieodeskowanych dachówką ceramiczną z otworami z przykręceniem wkrętami

Pokrycie dachów nieodeskowanych dachówką ceramiczną z otworami z przykręceniem wkrętami -
 montaż gąsiorów z przymocowaniem wkrętami do deski kalenicowej
 Akcesoria do pokryć dachowych - taśmy pod gąsior
 Dwukrotna impregnacja grzybobójcza desek i płyt metodą smarowania preparatami olejowymi
 Osadzenie okien w połaci dachowej - wylaz 45*75
 Akcesoria do pokryć dachowych - ławy kominiarskie
 (z.VIII) Rynny dachowe półokrągłe z polichloru winylu o śr. 115 mm łączone na klej - montaż rynien
 (z.VIII) Rynny dachowe półokrągłe z polichloru winylu o śr. 115 mm łączone na klej - montaż lejów
 spustowych
 (z.VIII) Rury spustowe okrągłe z polichloru winylu o śr. 100 mm
 (z.VIII) Rury spustowe okrągłe z polichloru winylu - kolanka o śr. 100 mm
 Ocieplenie ścian budynków z betonupłytami styropianowymi metodą lekką-mokrą wraz z przyg.
 podłoża i ręczne wyk. wyprawy elewacyjnej cienkowarstwowej z got. suchej mieszanki
 Ocieplenie ościeży z cegły o szer. do 30 cm
 Ocieplenie ścian budynków płytami styropianowymi metodą lekką-mokrą wraz z przyg. podłoża i
 ręczne wyk. wyprawy elewacyjnej cienkowarstwowej z got. suchej mieszanki
 Gruntowanie tynków zewnętrznych farbą silikonową Isposan, "Isposil"
 Malowanie tynków zewnętrznych farbą akrylową Isopton - dwukrotnie
 Rusztowania zewnętrzne rurowe o wys. do 10 m
 (z.VI) Obróbki blacharskie z blachy powlekanej o szer.w rozwinięciu do 25 cm
 Izolacje cieplne i przeciwdźwiękowe z wełny mineralnej poziome z płyt układanych na sucho - jedna
 warstwa gr 10 cm
 Izolacje cieplne i przeciwdźwiękowe z wełny mineralnej poziome z płyt układanych na sucho - jedna
 warstwa gr 10 cm sucho - każda nast. warstwa

4. wymiana instalacji odgromowej

Demontaż przewodów uziemiających i odgromowych z płaskownika lub pręta mocowanych na dachu
 stromym
 Demontaż przewodów uziemiających i odgromowych z pręta o przekroju do 120 mm² mocowanych na
 wspornikach na ścianie w ciągu pionowym
 Demontaż wsporników odstępowych instalacji odgromowej na dachu płaskim na papie na betonie
 Montaż zwodów poziomych nienaprzężanych z pręta o śr.do 10mm na dachu stromym pokrytym
 dachówką lub eternitem
 Montaż przewodów odprowadzających instalacji odgromowej na budynkach na cegle z wykonaniem
 otworu mechanicznie - pręt o śr.do 10mm
 Łączenie pręta o śr. do 10mm na dachu za pomocą złączy skręcanych uniwersalnych krzyżowych
 Montaż złączy kontrolnych z połączeniem drutpłaskownik w instalacji uziemiającej i odgromowej
 Badania i pomiary instalacji uziemiającej (pierwszy pomiar)
 Badania i pomiary instalacji skuteczności zerowania (pierwszy pomiar)
 Badania i pomiary instalacji piorunochronnej (pierwszy pomiar)
 Przegląd kominiarski przemurowanych kominów

Poza powyższym pracami remontowymi zaplanowano również doposażenie świetlicy wiejskiej.

Zestawienie doposażenia świetlicy:

- zestawy komputerowe :
- monitor 17" 650zł x 2szt. = 1300zł
- jednostka centralna 1700zł x 2szt. = 3400zł
- mysz z klawiaturą 60zł x 2szt. = 120zł
- program MS Office SBE 900zł x 2szt. =1800zł

- program Windows 350zł x 2szt.=700zł
- program Photoshop 1szt = 4.200zł
- drukarka 350zł x szt.1=350zł
- tablet 1szt. = 350zł
- stoły pod komputery – 300zł x szt.2 =600zł
- szafa – 1szt. = 600 zł
- biurko – 1szt. = 400zł
- krzesła – 4szt x 82,50zł=330zł

VI. Szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia

Koszt	Kwota netto	Kwota brutto
Dokumentacja techniczna w części dotyczącej świetlicy wiejskiej (56,63%)	1.245,86	1.519,95
Dokumentacja techniczna w części dotyczącej remizy OSP (43,37%)	954,14	1.164,05
Dokumentacja techniczna budynku (100%)	2.200,00	2.684,00
Termomodernizacja polegająca na przebudowie dachu budynku wielofunkcyjnego w części dotyczącej świetlicy wiejskiej (56,63 %)	83.146,47	101.438,69
Termomodernizacja polegająca na przebudowie dachu budynku wielofunkcyjnego w części dotyczącej remizy OSP (43,37 %)	63.677,59	77.686,66
Termomodernizacja polegająca na przebudowie dachu budynku wielofunkcyjnego (100 %)	146.824,06	179.125,35
Doposażenie świetlicy wiejskiej	11.598,36	14.150,00
Koszty dotyczące świetlicy wiejskiej	95.990,69	117.108,64
Koszty dotyczące remizy OSP	64.631,73	78.850,71
Suma kosztów	160.622,42	195.959,35

VII. Harmonogram planowanego przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa działania				
		Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień

1.	Podpisanie umowy o finansowanie przedsięwzięcia	X			
2.	Przeprowadzenie procedury przetargowej	X	X		
3.	Roboty związane z termomodernizacją dachu budynku			X	X
4.	Doposażenie świetlicy wiejskiej				X

VIII . Podsumowanie

Mieszkańcy wsi Brąswałd dołożą wszelkich starań, aby Plan Rozwoju został zrealizowany we wskazanym zakresie i zgodnie z harmonogramem.

Mieszkańcy mają świadomość, że atrakcyjność turystyczna, zamieszkania i inwestycyjna ich sołectwa oraz sposób postrzegania wsi i całego Sołectwa przez osoby z zewnątrz zależy od nich samych – od ich aktywności, zachowań, umiejętności pozyskiwania funduszy i umiejętności promowania walorów wsi.

W aktywności społecznej mieszkańców sołectwa i ich dążeniu do poprawy atrakcyjności ważne jest wsparcie partnerów: samorządu lokalnego, przedsiębiorców, sektora pozarządowego.

Wszyscy dołożymy wszelkich starań, aby zmieniać na lepsze wizerunek wsi!